

УДК 338.26:658.5

*Костецька Н.І.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
економіки підприємств і корпорацій
Тернопільський національний економічний університет*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Сучасне підприємство є складною виробничо-господарською системою, яка взаємодіє із різними суб'єктами ринкових відносин. Такі відносини мають двосторонній вплив як на конкретне підприємство, так і на споживачів, постачальників, посередників, конкурентів та інших учасників ринку, з якими підприємство має прями чи опосередковані зв'язки. Взаємозалежність суб'єктів ринку в сучасних умовах розвитку економіки, коли зростає ступінь невизначеності, значною мірою загострює проблеми планування діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей планування діяльності підприємств присвятили публікації багато вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Р. Акофф [1], В. В. Іванова [2], Г. М. Тарасюк [3], Д. Хан [4], Х. Хунгенберг [4] та ін. Проте зміни у розвитку економічних відносин на регіональному, національному і міжнародному рівнях значною мірою впливають на процеси планування та породжують низку проблем при плануванні діяльності підприємств. Тому виникає необхідність виявляти та досліджувати актуальні проблеми планування діяльності сучасних підприємств, що спричинені впливом зовнішнього і внутрішнього середовища.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження актуальних проблем, з якими стикаються підприємства при плануванні їхньої діяльності. Для досягнення вказаної мети необхідно вирішити такі завдання: розглянути найбільш поширені та вагомі за силою впливу на планування діяльності підприємств фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, визначити породжені дією цих факторів проблеми планування і дослідити їхнє значення у забезпеченні ефективного планування діяльності сучасних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Планування діяльності підприємства – це процес встановлення цілей і окреслення способів їхнього досягнення на основі ресурсного потенціалу підприємства, інформації стосовно передбачення майбутнього розвитку подій у внутрішньому і зовнішньому середовищі, з урахуванням можливостей і проблем, які можуть виникнути, шляхом розроблення планових документів для конкретних часових періодів [5, с. 92].

Досвід діяльності багатьох успішних підприємств свідчить, що належна увага до планування забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємств у ринковому середовищі. Планування спрямоване на забезпечення ефективної виробничо-господарської діяльності підприємств у майбутньому та сприяє їхньому подальшому розвитку. Проте високий ступінь невизначеності та непередбачуваності зовнішнього і внутрішнього середовища спричиняє проблеми у плануванні діяльності підприємств. Зовнішнє середовище поділяють на макросередовище і мікросередовище.

Макросередовище характеризується значною віддаленістю від підприємства і наявністю факторів, які виникають і діють на макрорівні. Фактори макросередовища безпосередньо не впливають на діяльність конкретного підприємства, але опосередковано їхню дію відчувають усі підприємства, які функціонують у галузі чи на ринку. Самі підприємства не мають змоги впливати на макросередовище, а лише змушені пристосовуватися до нього. Найбільш поширеними і вагомими за силою впливу на діяльність промислових підприємств вважають політичні, економічні, соціальні, технологічні, міжнародні та екологічні фактори (табл. 1).

Таблиця 1

Фактори макросередовища підприємства

Фактори	Характеристика факторів
1	2
Політичні	Політична система і життя; розподіл повноважень різних органів влади; політична стабільність держави; рівень економічної свободи держави; державний вплив на галузі промисловості; державний контроль і регулювання діяльності підприємств; рівень протекціонізму; регулювання ринку праці; пільги і вільні економічні зони; інвестиційна, кредитна, антимонопольна та митна політика держави тощо.
Економічні	Характер економіки та напрями розвитку економічних процесів; кон'юнктура національного ринку; масштаби економічної підтримки окремих галузей промисловості чи підприємств; система оподаткування; стабільність національної валюти; стан фондового ринку; ставки банківського процента; рівень зайнятості та безробіття; продуктивність праці тощо.

продовження табл. 1

1	2
Соціальні	Структура суспільства (класи, етнічні групи, поділ за особистими доходами); рівень соціальної напруженості у суспільстві; демографічні зміни (динаміка народжуваності, тривалість життя, статевовіковий склад населення, структура сім'ї, освітній рівень населення, міграція); переважаючі життєві цінності та установки людей; наявна і потенційна кількість робочої сили; кваліфікація робочої сили; соціальна захищеність населення; активність профспілок та їхній вплив на формування громадської думки тощо.
Технологічні	Темпи відновлення технологій; можливості технологічних розробок; скорочення або продовження «життєвого циклу» технологій; науково-технічні вимоги до забезпечення конкурентоспроможного рівня виробництва; вимоги до науково-технічного рівня конкурентоспроможної продукції; зміни в технології збору, обробки і передачі інформації, у засобах зв'язку; формування нових галузей та рівень їхньої конкурентоспроможності тощо.
Міжнародні	Вплив міжнародного поділу праці на діяльність окремих галузей і підприємств; можливості й обмеження, викликані діяльністю міжнародних і регіональних організацій (СОТ, ОПЕК, ЄС, СНД, МВФ, МБРР тощо); зміна політичного і економічного курсу в країнах, які виступають у ролі інвестиційних об'єктів або ринків тощо.
Екологічні	Зростаюче забруднення навколишнього середовища, стан екологічного середовища та його вплив на виробництво; екологічна політика уряду, законодавство з екологічних питань (можливість змін і обмеження, ними зумовлені) тощо.

Джерело: складено автором на основі [6; 7; 8]

Мікросередовище підприємства ще називають середовищем прямого впливу або бізнес-середовищем, яке відображає галузеві та ринкові умови ведення бізнесу. Це середовище безпосередньо впливає на підприємство через взаємодію із постачальниками сировинних ресурсів, посередниками, споживачами товарів та конкурентами. У результаті взаємодії із різними суб'єктами ринку, які функціонують в межах мікросередовища, підприємство може не лише відчувати зовнішній вплив, але й певною мірою впливати на це середовище (табл. 2).

Таблиця 2

Основні конкурентні сили мікросередовища підприємства

Конкурентні сили	Характеристика конкурентних сил
Постачальники	Здатність постачальників сировини, матеріалів і комплектуючих, з якими співпрацює підприємство, диктувати свої умови; перебої у постачанні сировини; своєчасність постачання усієї необхідної сировини; якість сировинних ресурсів; ціни на ресурси тощо.
Споживачі	Поведінка споживачів під впливом їхньої приналежності до певної соціальної верстви, культури, психології та особистісних характеристик; зміна смаків і уподобань; зміна попиту; можливість споживачів впливати на ціни та якість товарів тощо.
Наявні конкуренти	Конкуренція між підприємствами, які пропонують однотипні товари; нижчі ціни на товари конкурентів; поліпшені характеристики товару; більш тривалий гарантійний термін; вищий рівень обслуговування споживачів; спеціальні способи просування товару на ринку; виявлення і використання слабких сторін конкурентів тощо.
Товари-замінники	Привабливі ціни на товари-замінники; рівноцінна або краща якість товарів-замінників; низькі витрати споживачів на переключення на новий товар тощо.
Потенційні конкуренти	Загроза виникнення нових конкурентів на ринку з числа підприємств, які діють на географічно близьких ринках, мають можливості та схильні до експансії на нові ринки; диверсифіковані підприємства, що продовжують стратегію диверсифікації та працюють у технологічно і організаційно суміжних галузях; споживачі продукції виробничо-технічного призначення, що можуть налагодити власне виробництво необхідної продукції; постачальники сировинних ресурсів, які можуть налагодити переробку та виготовлення кінцевої продукції на власних потужностях; невеликі підприємства за підтримки держави або зацікавлених великих компаній протягом короткого періоду часу можуть перетворитися на потужних конкурентів тощо.

Джерело: складено автором на основі [7; 8]

Частиною загального середовища є внутрішнє середовище діяльності, яке перебуває під впливом і контролем підприємства. Це середовище безпосередньо і постійно впливає на результати функціонування підприємства і, зокрема, на ефективність планування діяльності та розвитку. В межах дослідження внутрішнього середовища підприємства до уваги насамперед беруть забезпеченість відповідними людськими ресурсами, рівень організації управлінської діяльності, виробничі процеси, маркетингову діяльність, фінансовий і бухгалтерський аспекти (табл. 3).

В економічній літературі досліджено велику кількість факторів, які впливають на діяльність сучасних підприємств. У табл. 1–3 виокремлено лише найбільш поширені та вагомі за силою впливу фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, що спроможні спричинити проблеми у забезпеченні ефективного планування діяльності підприємств. Таким чином, проблеми, з якими стикаються

підприємства при плануванні їхньої діяльності, можна розділити на ті, які залежать від впливу зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства (рис. 1).

Таблиця 3

Складові внутрішнього середовища підприємства

Сфера діяльності	Характеристика сфер діяльності
Персонал	Кваліфікація персоналу (управлінського і виробничого); кадрова політика підприємства; системи винагород за працю та мотивація персоналу; досвід роботи; плинність кадрів тощо.
Організація управління	Організаційна структура; організаційна культура; психологічний клімат в колективі; організація взаємодії різних структурних підрозділів підприємства; комунікації та передача інформації; кваліфікація, здібності й інтереси вищого управлінського персоналу тощо.
Виробництво	Вартість і доступність сировинних ресурсів; взаємовідносини з постачальниками; матеріально-технічне забезпечення виробництва; місцезнаходження виробничих приміщень; розташування, ефективність і завантаження потужностей; контроль процесу виготовлення товарів; контроль якості; витрати виробництва, їхня структура; інноваційна діяльність тощо.
Маркетинг	Наявність інформації про ринок товарів; частка підприємства на ринку; номенклатура товарів і можливості для розширення (виходу на ринок з новими товарами та освоєння нових ринків); життєвий цикл основних товарів; організація збуту і канали розподілу; просування товарів і реклама; цінова політика; імідж товарів і ставлення до торгової марки; наявність зворотного зв'язку із ринком тощо.
Фінанси й облік	Вартість капіталу підприємства, його структура; можливості залучення короткострокового і довгострокового капіталу; можливість використання альтернативних фінансових стратегій; облік і контроль витрат; шляхи зниження витрат; складання бюджету і планування прибутку тощо.

Джерело: складено автором на основі [7; 8]

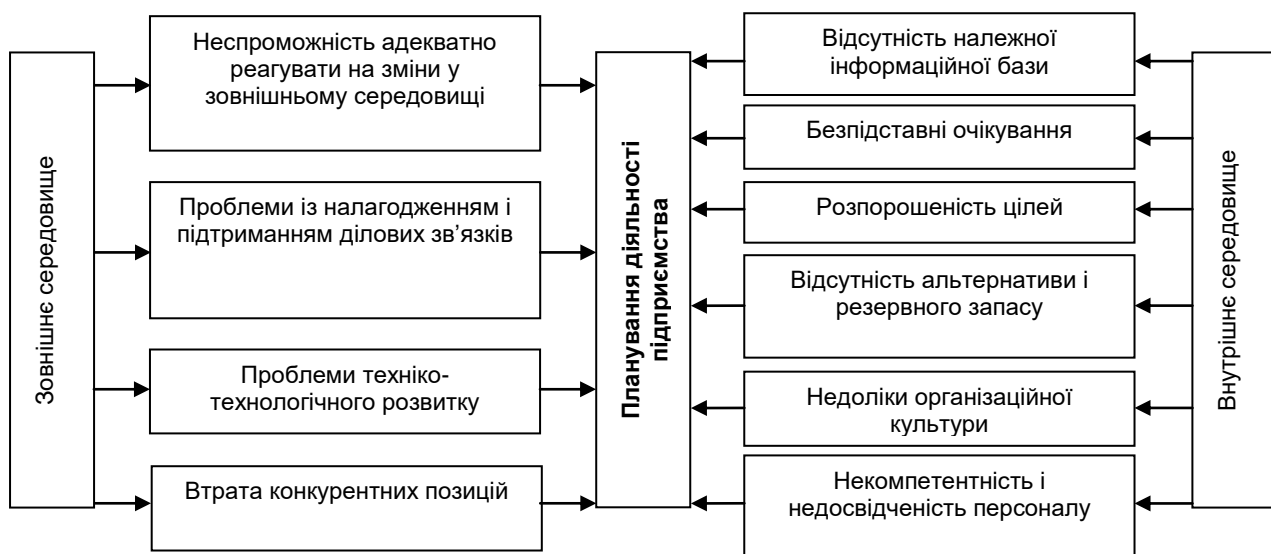

Рис. 1. Проблеми планування діяльності підприємств

Джерело: розробка автора

Нестабільність зовнішнього середовища унеможливорює точне передбачення розвитку подій у майбутньому, зокрема абсолютне досягнення усіх цілей діяльності підприємства, дотримуючись заздалегідь запланованих заходів і встановленої послідовності їх реалізації. Недостатньо швидка та неадекватна реакція з боку підприємства на зміни в середовищі його діяльності, які виникають під впливом зовнішніх факторів, проявляється у неспроможності своєчасно розпізнати нові можливості чи загрози, визначити їхній вплив на підприємство й урахувати в процесі планування, коригувати розроблені та прийняті до реалізації плани відповідно до непередбачуваних змін, які виникають під час їхньої реалізації. Нездатність швидко реагувати на мінливість ринку та галузі призводить до зниження ефективності планування діяльності підприємств.

Поширення процесів диверсифікації й децентралізації в сучасних економічних відносинах породжують на підприємствах проблеми із налагодженням і підтриманням ділових зв'язків. Виникає необхідність вирішувати питання, пов'язані із пошуком нових сировинних ресурсів, постачальників, кваліфікованого персоналу, посередників, кінцевих споживачів і виявленням нових ринкових сегментів.

У процесі планування сучасні підприємства доволі часто стикаються із проблемами, що виникають у результаті швидкого розвитку техніки й технології. Динамічний розвиток інноваційних процесів сприяє появі нових товарів, а також нових технологій виготовлення традиційної продукції. Підприємства, які здійснюють планування, орієнтуючись на минулий досвід, традиційний асортимент і застарілі технології, втрачають конкурентні позиції порівняно із тими підприємствами, які здійснюють інноваційну діяльність і впроваджують нововведення. Виникнення та швидке запровадження інновацій у різні сфери суспільства та у діяльність сучасних підприємств вимагають від персоналу, задіяного у процесі планування, регулярного спостереження за техніко-технологічним розвитком, виявлення і урахування кращих науково-технічних досягнень, а також відображення у планових документах. Ті підприємства, які не планують впровадження нововведень або ж чітко дотримуються виконання довгострокових планів, не враховуючи нових досягнень науково-технічного прогресу, втрачають можливості для майбутнього розвитку. Використання давно відомих технологій виготовлення продукції та маркетингових засобів у процесі збуту при плануванні перспективної діяльності підприємства, а також абсолютне слідування встановленим планам негативно впливає на ефективність планування та результати функціонування підприємств загалом.

В умовах посилення конкурентної боротьби на ринку виникає загроза втрати конкурентних позицій підприємств. Тому важливу роль відіграє не лише створення конкурентних переваг, а й підтримання їх шляхом планування відповідних заходів. Використання конкурентами нових стратегій і поява нових конкурентів на ринку зумовлюють проблеми у реалізації запланованих заходів щодо підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства загалом. Виникає необхідність у перегляді планів діяльності підприємства, пошуку нових конкурентних переваг і внесенні відповідних коректив, що потребує додаткових витрат часу, матеріальних і фінансових ресурсів, а також кваліфікованого персоналу, який володіє необхідною інформацією.

Окрім проблем, які виникають у процесі планування і реалізації планів, зумовлених впливом зовнішнього середовища, виникають проблеми, породжені внутрішнім середовищем, тобто результатами діяльності самого підприємства.

Запорукою ефективного планування діяльності підприємств є володіння достовірною інформацією. Отримання доступу до необхідних джерел, вміння опрацювати та використати потрібну інформацію дає змогу здійснювати дослідження сильних і слабких сторін підприємств, а також виявляти можливості та загрози зовнішнього середовища в умовах посилення конкуренції. Недостовірна, неактуальна і неперевірена інформація, використана у процесі планування, перешкоджає досягненню цілей. Відсутність належної інформаційної бази є причиною зниження ефективності, втрати частки ринку, а також може мати катастрофічні наслідки та призвести до банкрутства.

На основі використання недостовірної інформації може виникнути проблема безпідставних очікувань досягнення нереальних цілей і планування шляхів їх реалізації для забезпечення ефективної діяльності підприємств у майбутньому. Прагнення досягнути бажаних цілей, ігноруючи вплив макросередовища, сучасні тенденції розвитку ринку та галузі, техніко-економічні показники діяльності за минулий період і реальний потенціал підприємств, знижують або зводять нанівець ефективність планування. Безпідставні очікування можуть призвести до проблем не лише у процесі планування діяльності підприємств, а й під час практичної реалізації розроблених планів.

При плануванні діяльності підприємства може виникнути проблема розпорошеності цілей, які не узгоджені з основною метою та місією підприємства. Для забезпечення ефективної діяльності підприємства у плановому періоді необхідно зосередитись на окресленні конкретних шляхів досягнення цілей, взаємоузгоджених із місією. Якщо ж на підприємствах планують впроваджувати абсолютно нові напрями діяльності або розпочинати проекти, які мають різноспрямовані цілі, то виникає необхідність у розробленні окремих планів відповідно до цілей таких проектів.

Відсутність альтернативних варіантів діяльності та розрахунку резервного запасу спричиняє труднощі при вирішенні непланованих питань або створює додаткові проблеми при виникненні непередбачуваних обставин, які можуть вплинути на своєчасність досягнення цілей, терміни виконання планових завдань і обсяг грошових коштів, необхідних для практичної реалізації планів. Ризики можуть бути пов'язані з неочікуваними подіями (стихійними лихами, аваріями, нещасними випадками тощо) і з помилками, допущеними працівниками підприємства при виконанні певних завдань. При плануванні перспективної діяльності необхідно пам'ятати про те, що неможливо усе запланувати і передбачити, оскільки можуть виникнути форс-мажорні обставини, що не залежать ні від якості розробленого плану, ні від результатів діяльності підприємства. Тому важливо пам'ятати про наявність резервних можливостей на випадок непередбачуваного розвитку подій, виникнення непланових витрат, втрат чи збитків, появи нових загроз чи можливостей для майбутнього розвитку підприємства. Доцільно розрахувати обсяг додатково необхідних ресурсів, а також альтернативні джерела отримання таких ресурсів для досягнення запланованих цілей. Зокрема це стосується часу, потрібного для виконання конкретних завдань у встановлені терміни. При визначенні термінів досягнення цілей необхідно враховувати не лише тривалість конкретних операцій, але й додатковий

час (години чи дні), на які може бути затримано виконання певного завдання чи проекту через форс-мажорні обставини, які не залежать від підприємства. Також необхідно пам'ятати про імовірність виникнення потреби у додаткових грошових коштах для повного завершення запланованого проекту. Тому в процесі планування необхідно розрахувати обсяг можливих додаткових витрат, а також джерела їх надходження (заощадження чи тимчасово вільні грошові кошти підприємства, можливість і умови отримання кредиту в банку, інші джерела).

Недоліки організаційної культури також негативно позначаються на плануванні діяльності підприємств. Недосконалість організаційної культури перш за все породжує проблеми у спілкуванні та обміні інформацією. Неefективні комунікативні процеси на різних рівнях негативно впливають на обмін інформацією між структурними підрозділами підприємства, між керівниками і підлеглими. Недостатньо розвинуті спілкування та канали передачі інформації між працівниками різних підрозділів і керівниками різних рівнів управління негативно впливають на узгодження цілей підприємства та його структурних підрозділів. А це, відповідно, призводить до розбіжностей у планах різних підрозділів і підприємства загалом. При плануванні діяльності підприємств важливо подолати опір працівників запланованим змінам. Тобто досягнути культури управління, здатної заохочувати персонал сприймати запроваджувані зміни та докладати зусилля для розвитку підприємства.

Рівень компетентності та досвідченості персоналу також значною мірою впливає на ефективність планування діяльності підприємств. Ключову роль у процесі планування відіграє управлінський персонал вищого рівня, який затверджує перспективні плани. Однак не варто недооцінювати значення керівників середньої ланки та безпосередніх виконавців. Команду працівників, задіяних у процесі планування майбутніх цілей і завдань, необхідно формувати з урахуванням їхньої кваліфікації, обізнаності в особливостях діяльності конкретного підприємства, розуміння актуальних проблем, з якими стикаються саме на цьому підприємстві. Відсутність фахівців у різних напрямках діяльності підприємства (постачання, виробництво, збут і ін.) під час розроблення планових документів призводить до недостатньо повного чи неправильного розуміння сутності майбутніх процесів, їхніх наслідків і впливу на результати діяльності окремих структурних підрозділів та підприємства загалом.

Суттєвою перешкодою на шляху ефективного планування діяльності підприємства в сучасних умовах є негативне ставлення управлінського персоналу до будь-яких змін, песимістичне налаштування щодо запровадження нововведень, неспроможність генерувати хороші ідеї та розвивати нові пропозиції. У сучасному динамічному середовищі керівники повинні заохочувати працівників підприємства до пошуку нових можливостей розвитку, використовуючи творчий підхід і нові креативні ідеї.

Висновки з проведеного дослідження. Умови розвитку економічних відносин, в яких функціонують і змушені планувати свою майбутню діяльність сучасні підприємства, дуже швидко змінюються. Тому мета планування діяльності полягає у тому, щоб чітко, доступно і зрозуміло представити завдання, які повинні бути виконані у встановлені терміни, а також забезпечити розподіл усіх завдань між конкретними структурними підрозділами, відповідальними особами та виконавцями для досягнення ефективної діяльності та успішного розвитку підприємств. Розуміння актуальних і найбільш поширених проблем, з якими стикаються сучасні підприємства у процесі планування діяльності, урахування їх на підготовчому етапі, під час планування та у процесі реалізації планів дасть змогу уникнути низки помилок і досягнути мети планування діяльності підприємства.

Бібліографічний список

1. Акофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акофф; [пер. с англ. под общ. ред. В.И. Данилова-Данильяна]. – М. : Прогресс, 1985. – 328 с.
2. Планування в підприємствах і організаціях споживчої кооперації: стан і перспективи розвитку: монографія / В. В. Іванова, Г. М. Сидоренко-Мельник, А. А. Фастовець, І. В. Юрко; за ред. А. А. Фастовець. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2008. – 157 с.
3. Тарасюк Г. М. Управління плануванням діяльності підприємств харчової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами" (харчова промисловість) / Г. М. Тарасюк. – К., 2009. – 40 с.
4. Хан Д. Планирование и контроль. Стоимостно-ориентированные концепции контроллинга / Д. Хан, Х. Хунгенберг; пер. с нем. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 928 с.
5. Костецька Н. І. Теоретичні основи планування діяльності підприємства / Н. І. Костецька // Сталій розвиток економіки. – 2016. – № 1(30). – С. 91-96.
6. Василенко В. О. Стратегічне управління підприємством : навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с.
7. Міщенко А. П. Стратегічне управління: навч. посіб. / А. П. Міщенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 336 с.

8. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

References

1. Ackoff, Russel L. (1985), *Planirovanie budushchego korporatsii* [Creating the Corporate Future], translated by V. S. Danilov-Danilian, Progress, Moskva, Russia, 328 p.
2. Ivanova, V.V., Sydorenko-Melnyk, G.M., Fastovets, A.A. and Yurko, I.V. (2008), *Planuvannia v pidpriemstvakh i orhanizatsiiakh spozhyvchoi kooperatsii: stan i perspektyvy rozvytku* [Planning in enterprises and organizations of consumer co-operation: state and prospects of development], monograph, edited by A.A. Fastovets, RVC PUSKU, Poltava, Ukraine, 157 p.
3. Tarasiuk, G.M. (2009), "Management by planning of activity of food industry enterprises", Thesis abstract of Doct. Sc. (Econ.), 08.00.04, Kyiv, Ukraine, 40 p.
4. Hahn, Dietger and Hungenberg, H. (2005), *Planirovaniie i kontrol. Stoimostno-oriientirovannyye kontseptsii kontrollinga* [Planung und Kontrolle: Wertorientierte Controllingkonzepte], Finansy i statistika, Moskva, Russia, 928 p.
5. Kostetska, N.I. (2016), "Theoretical foundations of planning an enterprise activity", *Sustainable development of economy*, no. 1(30), pp. 91-96.
6. Vasylenko, V.O. and Tkachenko, T.I. (2004), *Stratehichne upravlinnia pidpriemstvom* [Strategic management of the enterprise], tutorial, Centre of education literature, Kyiv, Ukraine, 400 p.
7. Mishchenko, A.P. (2004), *Stratehichne upravlinnia* [Strategic management], tutorial, Centre of education literature, Kyiv, Ukraine, 336 p.
8. Shershynova, Z.Ye. (2004), *Stratehichne upravlinnia* [Strategic management], textbook, KNEU, Kyiv, Ukraine, 699 p.

Костецька Н.І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Дослідження актуальних проблем, які виникають на підприємствах при плануванні їхньої діяльності у результаті впливу зовнішнього і внутрішнього середовища в сучасних умовах розвитку економічних відносин.

Методика дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених з питань планування діяльності підприємств. У статті використано такі загальнонаукові методи: аналізу та синтезу – при дослідженні впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на діяльність сучасних підприємств, структурно-логічний – при визначенні актуальних проблем планування діяльності підприємств та окресленні напрямів їх вирішення, графічний – для наочного ілюстрування причин виникнення цих проблем та їхнього впливу на планування.

Результати. Розглянуто найбільш поширені та вагомні за силою впливу на планування діяльності підприємства фактори макро-, мікро- і внутрішнього середовища. Виокремлено і згруповано проблеми планування, породжені дією факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Досліджено значення цих проблем у забезпеченні ефективного планування діяльності сучасних підприємств.

Наукова новизна. У статті використано комплексний підхід до дослідження основних проблем планування, виявлення причин їхнього виникнення та визначення впливу на ефективність планування діяльності підприємств у сучасних умовах розвитку економіки.

Практична значущість. Отримані результати дослідження спрямовані на виявлення актуальних проблем, які виникають у середовищі діяльності підприємства і впливають на процес планування, та можуть бути використані при плануванні діяльності сучасних підприємств.

Ключові слова: планування, підприємство, проблеми планування, макросередовище, мікросередовище, внутрішнє середовище, фактори середовища.

Kostetska N.I. CURRENT ISSUES OF ENTERPRISE ACTIVITY PLANNING

Purpose. To study the current issues arising at enterprises while planning their activity due to the impact of the influence of external and internal environments under modern conditions of economic relations development.

Methodology of research. Scientific works of foreign and domestic scientists on enterprise activity planning are the theoretical basis of the research. The article uses scientific methods of analysis and synthesis to examine the impact of external and internal environments on modern enterprise activity, structural and logical methods to identify the current issues of enterprise activity planning, a graphic method to illustrate the causes of problems and their impact on planning.

Findings. The article investigates the most widespread and influential factors of macro, micro and internal environments affecting enterprise activity planning; identifies and groups the planning issues caused by factors of external and internal environments; examines the significance of these issues to ensure effective planning of modern enterprise activity.

Originality. The study investigates the main planning issues, the factors triggering them and their impact on enterprise activity planning in modern conditions of economic development.

Practical. The research findings are aimed at identifying current issues that arise at enterprises and affect the planning process, and can be used to plan modern enterprise activity.

Key words: planning, enterprise, planning issues, macro environment, microenvironment, internal environment, environmental factors.

Костецкая Н.И. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель. Исследование актуальных проблем, возникающих на предприятиях при планировании их деятельности в результате влияния внешней и внутренней среды в современных условиях развития экономических отношений.

Методика исследования. Теоретической основой исследования являются научные труды зарубежных и отечественных ученых по вопросам планирования деятельности предприятий. В статье использованы такие общенаучные методы: анализа и синтеза – при исследовании влияния внешней и внутренней среды на деятельность современных предприятий, структурно-логический – при определении актуальных проблем планирования деятельности предприятий и очерчивании направлений их решения, графический – для наглядного иллюстрирования причин возникновения этих проблем и их влияния на планирование.

Результаты. Рассмотрено наиболее распространенные и весомые по силе воздействия на планирование деятельности предприятия факторы макро-, микро- и внутренней среды. Выделено и сгруппировано проблемы планирования, порожденные действием факторов внешней и внутренней среды. Исследовано значение этих проблем в обеспечении эффективного планирования деятельности современных предприятий.

Научная новизна. В статье использован комплексный подход к исследованию основных проблем планирования, выявлению причин их возникновения и определению влияния на эффективность планирование деятельности предприятий в современных условиях развития экономики.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на выявление актуальных проблем, возникающих в среде деятельности предприятия и влияющих на процесс планирования, и могут быть использованы при планировании деятельности современных предприятий.

Ключевые слова: планирование, предприятие, проблемы планирования, макросреда, микросреда, внутренняя среда, факторы среды.